

Алпинистът Дойчин БОЯНОВ

Д-р Дойчин Боянов е роден на 1 юни 1976 г. в софийския квартал Княжево, където живее и сега. През 2004 г. завършва Националната спортна академия, а през 2005 г. - магистратура „Спорт с високи постижения“. Преподавател е в НСА, катедра „Туризм, алпинизъм и ориентирание“, като през 2012 г. защитава докторантура. Член е на УС „Българската федерация по катерене и алпинизъм“ от 2002 година. Учредител е на спортния клуб „Вертикален свят“.

От 1999 г. има 18 световни изкачвания, като 5 от тях са на осемхилядниците - Броуд пик, К2, Нанга Парбат, Хигън пик, и разбира се - Еверест, който Дойчин покорява през 2004 г. без кислород.

Върховете Голям иглен връх, Св. Борис, Симеон, Академия и София на о. Ливингстън, Антарктида, са премиерни изкачвания на Дойчин.

Многократен победител в държавните първенства по алпинизъм и ледено катерене, като в 3 от тях извоюва първо място, а през 2017 г. става републикански шампион по алпинизъм.

Автор е на монографията „Спортна анимация в планинския туризъм“ (2015 г.), а през 2016 г. в съавторство с друг наш известен алпинист и преподавател д-р Сандю Бешев издава уникална книга „Българските върхове по картата на света“.

Инициатор, организатор и участник в събитието, проведено от ДПП „Витоша“ на 14 април т.г. - двадесетчасовият супермаратон „Един ден на Витоша“, в подкрепа на изграждането на алеята за спорт за хора с увреждания в м. Игликина поляна.

Има две деца.

В топъл юнски ден, седнали с Дойчин под сенките на витошкия дървета, огласяни от птичи песни, постоянно се пренасяме към ледените върхове и изпитания. Но нито за миг от ведрото му момчешко лице не отлетя прекрасната му усмивка, не изчезна топлината в общуването, нито сериозността в разговора за потребността да четеш книги и да научиш на това и децата си. И за сетен път се убедих, че за да бъдеш успял, трябва да си добър човек.

На Земята има още много

- Дойчине, алпинизмът твоя детска мечта ли беше?

- Домът на моето детство е Витоша. Тя е първото нещо, което съзнанието ми е фокусирало. Израснах с нея в детски приключения и игри. Няма да забравя как стряхме къщи по дърветата, катерихме се по стръмините на Боянския водопад и природата винаги беше около нас. Желанието ми да пътешествам, да срещам новостите, което е обичайно, ако си сред природата, са ме завели в алпинизма. По време на едно изкачване на Мусала, бях 18-годишен, се запознах с истински алпинисти. Записах курс по алпинизъм и оттогава започна моето професионално формиране, защото преди това само си фантазирах какво става в този спорт.

- А всъщност какво е алпинизмът - спорт, страст, отношение към природата на страната и света?

- Алпинизмът не може да бъде изцяло причислен към спорта. Тъй като няма правилник както в другите спортове. Разбира се, в него има едно неписано сериозно правилознание, с което всеки алпинист задължително се запознава, за да не прави грешки, които да му костват

здравето и живота. От гледна точка на физическото усъвършенстване обаче алпинизмът развива всичките страни на спортната подготовка.

- Променя ли се алпинизмът във времето?

- В днешно време това занимание не се интересува колко висок е връхът, а какъв е стилът, с който е изкачен. Еверест, който стана нарицателно за високи постижения в най-различните области на живота, вече не представлява голямо постижение в алпинизма. Голямото постижение представляват неизкачван връх, премиерен маршрут, технически труден, в малък състав, без да се нарушава скалата, изкачване без кислород и носачи - т.е. в етапа сме на най-джентълменско отношение към природата, сред която си попаднал. Христо Проданов е в световната десетка на изкачилите Еверест без кислород. Между другото Еверест е изкачен по този начин за първи път през 1978 година. До този момент цялата медицинска наука за адаптацията на човека към високите над 8000 м планини бе категорична, че това е абсолютно невъзможно. И дори да се случи, върналият се от тази височина алпинист ще бъде най-малко с мен-

тални увреждания. Именно това опровергават Райнхолд Меснер и Петер Хабелер, първите, изкачили Еверест без кислородна маска. Оттогава такива изкачвания са практика и будят уважение дори и от факта, че отиваш на върха без „допинг“, какъвто в случая е кислородът.

- А откога се изкачваш без кислород?

- Винаги, откакто катеря осемхилядниците. Първата ми среща с гигантите бе през 2001 г. при изкачване на Броуд пик (8047 м), Пакистан, което прекратихме на няколко стотин метра от върха поради рязкото влошаване на времето. Аз съм от поколението алпинисти, при които проблемът с кислорода вече е овладян, има достатъчно знания и начини как човек може да се подготви и какво да прави. Еверест, който е почти 9000 м, също вече не е проблем за сериозни алпинисти да се изкачат без кислород.

- Началото на изкачването или стъпването на върха е по-вълнуващо?

- Не мога да кажа, че не е вълнуващо началото, с всички неизвестности, които малко по малко започват да отпадат, когато си направил нужното. Минавайки пътя нагоре, човек се натоварва с огромен ангажимент и си дава сметка, че трябва да извърви този път и в обратната посока. Така че тази категория върхове - гигантите, не ти дава възможност да изпитаеш пълното щастие и наслада от това, че си горе. Надали някой на върха размахва юмруци и крещи колко е велик, при положение че „гилотината връщане“ е нависнала над теб. Поне аз не съм го правил.

- Има ли връх, който често навестява спомени те ти?

- И шестте ми експедиции до осемхилядниците са ме белязали сериозно. Но на К2 изживях лична грама - трябваше да взема решение да се откажа от успеха толкова близо до него, може би за да запазя нещо друго, което ми е било важно. Един от най-трудните за изкачване върхове е Нанга Парбат в Карокорум, известна като „планината убиец“, защото има безброй случаи, когато там изчезват цели експедиции и има страшно много жер-

тури от тях бяха вече наименувани, а петият кръстихме София.

- Има ли на Земята много непокорени върхове?

- Има, и този факт най-много ме интересува - да търся такива върхове, както и начини за изкачването им. Дори в момента предприемаме действия по организацията на експедиция в Китай, където сме открили такъв неизкачван връх от порядъка на 7000 метра. Тези немалко неопознати от алпинисти върхове остават неизкачени по причини от политически, културен и религиозен характер. Но си остават мечти, които все някога ще се осъществят.

- Каква е идеята да издадете книгата „Българските върхове по картата на света“?

- Идеята е на г-р Сандю Бешев, но съм много щастлив, че се появи такова издание. Ето говорехме за неизкачените върхове, за новите пътища към тях и е важно да се знае, че съществен белег на алпинизма е стремежът да отговорим на въпроса „Какво ново?“. Откакто съществува алпинизъм, той завладява хоризонти, които за хората до този момент са били непостижнати и невъзможни. Ние се вторачваме в Еверест, но сме само по-редната нация, която се е изявила там, и сме в числото на осемте хиляди души, които са го изкачили. Тоест това постижение е разделено между осем хиляди, докато много по-значимо е да си първи, превзел върха, или да си решил пръв проблема, който досега никой не е успял да реши. Книгата събира част от постиженията на българския алпинизъм, на които досега не се обръщаше нужното внимание.

- И все пак да стигнеш своя Еверест е...?

- Хората разбират смисъла на тези думи като реално достигнат връх в най-различни области, в които работят. Разликата при алпинистите е, че ние си задаваме стила, с който стигаш върха. Затова казвам, че не всички, които са били на Еверест, са били на един и същи връх. Едните са го направили като първи през 1953 г., едните - по по-трудни маршрути, но други - като ексцентрична проява и с многоброен обслужващ персонал.

- Как се преживява трагичният край на колежата и приятел, какъвто беше за теб Боян Петров?

- Смъртта на близките не се преживява. Просто се научаваме да живеем с физическото им отсъствие, но ежедневно те са сред нас. Не мисля, че и аз успявам да се разделя с тях, защото, бидейки част от толкова силна и важна история, те не могат да бъдат зачеркнати от нашия живот. Убеден съм, че Боян Петров, намирайки се в си-

непокорени върхове

тви. Това те натоварва психически, когато тръгваш към този връх. През 2006 г., може би защото поддържахме страхотна концентрация и усещаме респект от мястото, в изкачването с Николай Петков не направихме нито един грешен ход и в много добър стил и идеален момент бяхме на върха. Това е експедицията, която ми носи голямо удовлетворение.

- Върховете на ледения континент Антарктида са какво се различават?

- Континентът е място, където не можеш да си с претенции, че имаш богат алпийски опит. Когато отиваш на Антарктида, все едно от Земята кацаш на Марс - всичко е различно. Макар да са високи около 1800 м, върховете там са с особена структура, много опасни, както е опасен целият антарктически климат. Няма все още достатъчно опит в преодоляването на такива форми и структури. Материкут е буквално „бяло петно“ в алпинизма и изкачванията там са много ценени в нашите среди, защото отговарят на всички критерии за съвременен алпинизъм. Между 2014 и 2017 г. на о. Ливингстън направихме премиерни изкачвания на 5 върха. Че-

ше не само организатор, но и участник?

- Прекарвам живота си с Витоша. Често си представях колко от планинските спортове могат да се развият сред нея и как в рамките на едно генощие могат да станат. В тази моя фантазия направих и план за местата и дейностите, които могат да се проведат в планината. И така в сайта на ДПП „Витоша“ попаднах на

тяжната кампания „Витоша - достъпна за всички“ с откритата дарителска сметка за изграждане на алея за спорт за хора с увреждания в м. Изгликина поляна. И реших, че това, което съм планирал, има смисъл, когато стане обществено достояние и кауза, в която да се включат известни български спортисти.

- Съзвездие от елитни спортисти участва в този двадесетчасов супермаратон - над 15 души, сред които незабравимият Боян Петров. Трудно ли Ви беше да ги убедите да се включат?

- Не, не беше трудно. Познавам ги отдавна, приятели сме и близки. Боян Петров, Антония Григорова, Веселин Овчаров, Кирил Николов - Дизела, Никола Петков, Илко Илиев, Евгени Балев, Владимир Гюров, Иван Кожухаров, Мартин Маровски, Никола Калистрин, Росен Касабов, Станилия Стаменова, Тодор Кусимов - всеки от тях професионалист в своя вид екстремен спорт, не се поколебаха нито за миг. Това се отнася и за фирмите, оказали финансовата подкрепа на каузата. Организацията не беше никак лесна, но успяхме да осъществим идеята на проекта и да покажем какви невероятни възможности дава планината - можеш да преминеш през нея по земя, въздух, вода и под земята, и да привлечем вниманието към проблема, който много бавно се решава в нашето общество - да има нормален достъп до Витоша на хора с увреждания, на възрастните, на майки с детски колички. Изграждането на алеята в м. Изгликина поляна ще стане възможно с дарения за каузата, за което можете да прочетете на интернет страницата на ДПП „Витоша“ и в профила на инициативата във Фейсбук. С премиерата на филма „Един ден на Витоша“, състояла се на 2 юли в кино „Люмьер“, също се събират средства.

туация, която ние не познаваме, е действал от позиция на опита и е правил всичко възможно да запази живота си. А на нас остава да запазим паметта за него.

- Променя ли се нагласата на човека към екстремните преживявания, когато той създава семейство?

- Преди да стана баща, не съм се замислял за групи същества, които зависят от мен. А децата го определят на възраст са изключително зависими от родителите си. Това не значи, че съм спрял да ходя в планините, но премислям нещата още два пъти заради тях.

- Българските деца днес мечтаят ли да станат алпинисти?

- Нека си имат най-различни мечти, защото те са движещата сила в живота. Но при всички положения децата трябва да вземат пример от алпинизма. Да се запознаят с алгоритъма за изкачване на върхове, защото могат да го експонират в друга среда. Често съм канен от по-креативните учители в училищата. Учениците слушат с огромно внимание и задават много интересни въпроси, които възрастните например не могат да зададат.

- А каква е изобщо мечтата на алпиниста? Какво планираш за тази година?

- Мечтата постоянно се променя. Когато си изкачил един връх, виждаш още милион върхове. Идеалният връх винаги е красив, забуден в мистерия, с проблем, който ти като алпинист трябва да решиш пръв. Плановете ми за тази година са за България - Рила и степената Вратцата. Чудесни обекти да проявиш новаторство.

- Как ти хрумна идеята за щафетния супермаратон, наречен „Един ден на Витоша“, в който бе-

- Ще има ли втори „Един ден на Витоша“?

- Удовлетворен съм, че инициативата се проведе по най-добрия начин и се изкушавам от мисълта да се превърне в традиция, за да може в обществото да се говори за проблема с достъпа на хора в неравностойно положение до Витоша.

- И традиционния за рубриката ни въпрос: какво е за теб гората и природата?

- Живот. Много пъти съм бил в планини, в които няма гора. Месеци наред сме живели в такава среда - лед и скали. И съм стигнал до личния извод, че зеленият е цветът, който най-много липсва на човека, когато се лиши от него. Асоциирам зеленото с живота, а нашите планини са живи, защото имат гора.

**С госта разговаря
Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
и личен фотоархив на Дойчин БОЯНОВ**